

UiO • **Det juridiske fakultet**

Miljøinformasjonsloven

Anvendelsesområde for loven og omfang av opplysningsplikten

Kandidatnummer: 718

Leveringsfrist: 25. april 2014

Antall ord:

Innhold

1	Innholdsfortegnelse.....	2
2	Innledning.....	3
2.1	Problemstilling for oppgaven.....	3
2.2	Hjemmel for rett til miljøinformasjon.....	3
2.3	Bakgrunn for loven og rettskildebildet.....	5
2.3.1	Forholdet til offentlighetsloven.....	5
2.3.2	Grunnloven § 110c.....	7
2.3.3	Århuskonvensjonen.....	8
2.3.4	Miljøinformasjonsdirektivet.....	12
2.3.5	Forholdet til offentlighetsloven (2).....	12
2.3.6	Rettspraksis.....	13
2.3.7	Frist for miljøinformasjon.....	14
2.4	Klagenemda for miljøinformasjon (KMI).....	15
2.5	Nemdas praksis.....	15
2.6	Plan for den videre fremstillingen.....	18
3	I hvilken grad kommer miljøinformasjonsloven til anvendelse på bedrifter.....	18
3.1	Hvilke bedrifter omfattes av loven?.....	18
3.2	Faktiske opplysninger og vurderinger.....	20
3.3	Opplysningene må angå «miljøet».....	21
3.4	Faktorer som påvirker eller kan påvirke miljøet.....	22
3.5	2Produkters egenskaper eller innhold».....	23
3.6	Forhold ved drift av virksomhet.....	24
3.7	Miljøinformasjonslovens kap. 4. Miljøinformasjon om virksomhet (driftsforhold mv.).....	24
3.8	Forhold rundt virksomheten som kan medføre en «ikke ubetydelig påvirkning på miljøet»....	25
3.8.1	Juridiske fagartikler og deres analyse av loven.....	26
3.9	Unntak fra retten til miljøinformasjon.....	27
3.10	Utdrag fra saker i Miljøklagenemda (KMI).....	29
4	Hvilken informasjon kan forlanges.....	29
4.1	«Dekkende og forståelig».....	29
4.2	Kostnadsfri miljøinformasjon.....	36
4.3	Unntak ved «reelt» og «saklig» behov.....	37
5	Avslutning.....	38
5.1	Grunnlag for å avvise krav om miljøinformasjon – fortsettelse.....	40
5.2	Kritikk av loven.....	42
5.3	<u>Konklusjon.....</u>	<u>44</u>
6	Litteraturliste.....	45

2 Innledning

Miljøinformasjonsloven ble vedtatt i Stortinget som følge av ratifiseringen av Århuskonvensjonen og Miljøinformasjonsdirektivet. I tilknytning til dette fikk vi Grunnloven § 110c som gir oss borgere rett til et sunt miljø.

I denne oppgaven vil miljøinformasjonsloven bli behandlet, med de problemstillinger som oppstår når den skal praktiseres. Dette vil bli belyst med bakgrunn i selve loven, samt tilhørende praksis fra Miljøklagenemda og domstolene.

2.1 Problemstilling for oppgaven

I hvilken grad kommer miljøinformasjonsloven til anvendelse på bedrifter, og hvilke opplysninger kan forlanges og hvordan er bedrifter forpliktet til å utlevere miljøinformasjon?

Problemstillingen er tredelt. For det første skal det klarlegges hvordan bedrifter er forpliktet til å avgi miljøinformasjon etter miljøinformasjonsloven. For det andre hvilke opplysninger som kan utgis i kraft av loven. Således angår problemstillingen formelle og materielle regler rundt miljøinformasjonsloven.

Problemstillingen avgrenses dermed mot det offentliges virksomhet som faller inn under miljøinformasjonsloven, slik at oppgaven konsentrerer seg om bedrifter.

2.2 Hjemmel for rett til miljøinformasjon

Miljøinformasjonsloven inneholder hjemmelsgrunnlaget for pålegg om utlevering av miljøinformasjon.

Hva loven mener med "miljøinformasjon" fremgår av miljøinformasjonsloven § 2. Dette skal oppgaven ta for seg i hoveddelen, men her gis det en innføring i lovens hovedbestemmelse.

§ 2. Hva som forstås med miljøinformasjon

(1) Med miljøinformasjon menes faktiske opplysninger og vurderinger om

a) miljøet,

b) faktorer som påvirker eller kan påvirke miljøet, herunder

- planlagte og iverksatte tiltak eller aktiviteter i miljøet,

- produkters egenskaper eller innhold,

- forhold ved drift av virksomhet, og
- administrative avgjørelser og tiltak, herunder enkeltavgjørelser, avtaler, regelverk, planer, strategier og programmer, samt tilhørende analyser, beregninger og forutsetninger;

c) menneskers helse, sikkerhet og levevilkår i den grad de påvirkes eller kan bli påvirket av tilstanden i miljøet eller faktorer som nevnt i bokstav b.

(2) Med miljøet forstås det ytre miljø inkludert kulturminner og kulturmiljø.

§ 3. Forholdet til annen lovgivning

- Denne loven innskrenker ikke retten til opplysninger etter offentleglova, forvaltningsloven eller annen lovgivning.

Innledningsvis fastslås det at loven omfatter "faktiske opplysninger og vurderinger..."

En ordlydsbasert fortolkning av det siterte tilsier at loven altså gjelder sannferdige og reelle opplysninger. Utrykket "vurderinger" kan fremstå noe mer abstrakt, men det bør i det minste forventes at det er snakk om kompetente vurderinger, foretatt på bakgrunn av vitenskapelig eller faglig ekspertise.

Opplysningene må altså knytte seg til selve tiltaket - det må være relevant. Dersom det ikke er det så faller det utenfor området for miljøinformasjonsloven.

Hva som menes med "miljøet" fremgår av lovens annet ledd, altså det ytre miljø, inkludert "kulturminner og kulturmiljø".

Mlinfl. § 2 første ledd bokstav b) inkluderer faktorer som påvirker eller kan påvirke miljøet i definisjonen for miljøinformasjon.

Når det gjelder å slutte noe fra formålet med miljøinformasjonsloven, er en sikker vei å gå selve formålsbestemmelsen. De prinsipper vi har hos oss angående alminnelig rettskildelære tilsier at man ikke skal se seg blind på formålsbestemmelsen¹, men når det gjelder miljøinformasjonslovens karakter og omfang, så kan man si at man ikke trækker veldig feil ved å i betydelig grad legge vekt på formålsbestemmelsen i loven. Det fremgår i det videre av forarbeidene at formålet med miljøinformasjonsloven er todelt. Den skal for det første sørge for at offentligheten får anledning til å skaffe seg kunnskap om miljøkonsekvenser. For det andre skal den sørge for at offentligheten får innflytelse på beslutningsprosesser knyttet til miljøet. Hvordan dette foregår i praksis skal vi komme tilbake til senere i oppgaven.

¹ Eckhoff, Torstein *Rettskildelære* 5. utg. s. 70-74

2.3 Bakgrunn for loven og rettskildebildet

Miljøinformasjonsloven ble vedtatt i Stortinget 9. mai i 2003. Formålet med vedtagelsen var å implementere den internasjonale bakgrunnsrett tilknyttet miljøinformasjon, slik vi er forpliktet til i henhold til internasjonal lovgivning.

2.3.1 Forholdet til offentlighetsloven

Da både offentlighetsloven og miljøinformasjonsloven generelt sett angår retten til å få utlevert informasjon er det sannsynlig at det kan skje tangeringer mellom lovene.

Det fremgår av forarbeidene til miljøinformasjonsloven at dersom det skjer, så skal den loven som gir best vern komme til anvendelse. Dette er i realiteten et brudd med lex specialis-prinsippet, men det faller utenfor oppgaven å drøfte eventuelle komplikasjoner som følge av dette. Dessuten antas det at de ikke er altfor store, siden det her uansett er snakk om det offentlige som forpliktet til å utlevere miljøinformasjon.

Et eksempel som påpekes er dersom offentlighetsloven stiller den innsynsberettigede sterkere med henhold til tidsfrister, så skal den komme til anvendelse.

Miljøinformasjonsloven er nødvendig for å ivareta Norges internasjonale forpliktelser, men den går betydelig lengre enn disse.

I forhold til den nevnte internasjonale lovgivning, så ligger miljøinformasjonsloven materielt sett på et mer omfattende plan en Århuskonvensjonen.

Når man henvender seg til det offentlige, så plikter de å sørge for at man får de opplysninger som man spør etter. Miljøinformasjonsloven presiserer disse opplysningene ved å gjøre tilgjengelig de gitte vilkår som må være oppfylt. Som oppgaven skal komme tilbake til i hoveddelen kan de aller fleste forlange å få slik informasjon.

En annen mulighet er ved at bedriften mottatt søknad fra en berettiget om å utlevere miljøinformasjon. Her må den private bedrift selv sørge for å utlevere den informasjon de er

forpliktet til.

Da blir bedriften forpliktet til å påse at tilstrekkelig miljøinformasjon blir avgitt.

Loven har også preventive aspekter. Med det fokus som i dag er på miljø og problematikken rundt forurensning og bærekraft, så er det nærmest prestisje i å være en "miljøbedrift". For å bli dette, er det minste man kan forlange at de har tilgjengelig opplysninger om hva de holder på med, i den grad det kan være fare for skader på miljøet.

Jo større bedriften er jo viktigere er dette. Og i tillegg bør som regel skadepotensialet større også. De store multinasjonale bedrifter er godt tjent med å ha orden i egne rekker. Brudd på miljøinformasjonsloven kan bidra til uønskede presseoppslag som i verste fall kan påvirke selskapets inntjening. Dette fører videre til uønsket årsresultat, og kan få konsekvenser av mer eller mindre omfattende art for bedriften i lange tider. Dermed har helt klart miljøinformasjonsloven en preventiv effekt.

Nettstedet journalisten.no oppfordrer sine medlemmer til å bruke miljøinformasjonsloven i stedet for å offentlighetsloven når det gjelder retten til miljøinformasjon.

Som nevnt vil man kunne bruke begge i visse tilfeller, men det minnes om det som tidligere er nevnt i forbindelse med valg av regelsett.

Dersom miljøinformasjonsloven gir frist i favør av den berettigede, så bør miljøinformasjonsloven komme til anvendelse.

I tillegg så er jo lovens område nettopp miljøinformasjon, og da ligger det i sakens natur at den i det vesentlig langt bedre vil ivareta forhold som vedrører informasjon knyttet til miljøet spesielt.

Miljøinformasjonsloven pålegger både det offentlige samt virksomheter å ha kunnskap miljøinformasjons om er relevant for deres respektive ansvarsområder. Kunnskapspliktens innhold må sies å ha en nedre grense mot hva bedriften eller organet har som arbeidsområde. En jordbruker plikter å vite hva slags midler han sprøyter med, samtidig som han er pålagt å ha hms-datablader tilgjengelig i kraft av hms-regelverket.

Fabrikken må ha oversikt over hva skags stoffer den slipper ut, og samtidig må den kunne redegjøre for hva slags konsekvenser utslippet vil kunne få.

Det er derimot ikke noe krav om at en enkeltrepresentant umiddelbart må kunne fremvise informasjonen - det ville fort ha blitt urimelig, derav fristen på femten dager.

Dermed oppfordres det indirekte til at bedriften foretar en vurdering av miljøet. Dette kan i seg selv være et effektivt middel til å ivareta miljøet.

Dette kommer i tillegg til tilbudet som Statens Forurensningstilsyn har, når det gjelder informasjon. Man f.eks. gå inn på sidene deres å finne kart over forgiftet grunn, etc. Dette kommer utenom den lovpålagte informasjonen som må gis med hjemmel i miljøinformasjonsloven.²

Tatt i betraktning at miljøopplysninger jf. loven ikke skal koste noe, så har dette et relativt aspekt som skal påpekes avslutningsvis. Dersom man ikke får medhold i klagenemda, så må man gå veien om domstolene, og da kan det som kjent fort bli en kostnadskrevende prosess.

Allikevel så er bestemmelsen praktisk fordi et offentlig organ eller privat næringsdrivende ikke kan forlange betaling for miljøinformasjonen - verken for privatpersoner eller foreninger/organisasjoner.

Den alminnelige lovgivning for utlevering av miljøinformasjon hos offentlige myndigheter er offentlighetsloven, se allikevel det som ble nevnt fra forarbeidene i miljøinformasjonsloven. Både Århuskonvensjonen og miljøinformasjonsdirektivet går imidlertid lengre enn denne - det gjør miljøinformasjonsloven også.

2.3.2 Grunnloven § 110c

I 1992 fikk Grunnloven en bestemmelse om miljøet. Miljøinformasjonsloven utgjør en vesentlig funksjon i forbindelse med den praktiske siden av grunnlovsbestemmelsen. Det er en kjensgjerning at en grunnlovsbestemmelse er mer å regne som en prinsippleverandør, som trenger presiserende grunnlag (i form av lov, vedtak, etc.) for å kunne få noen betydning i praksis.

Gr. § 110b «Enhver har Ret til et Milieu som sikrer Sundhed og til en Natur hvis Produktionsævine og Mangfold bevares. Naturens Ressourcer skulle disponeres ud fra en langsigtig og alsidig Betragtning, der ivaretager denne Ret ogsaa for Efterslægten.

² Jf.KMI-2007-11 Naturvernforbundet i Oslo og Akershus vs. Løvenskiold, referert nedenfor på side 32.

For at ivaretagere deres Ret i Henhold til foregaaende Led, ere Borgerne berettigede til Kundskab om Naturmilieuets Tilstand og om Virkningerne af planlagte og iværksatte Indgreb i Naturen.

Statens Myndigheder give nærmere Bestemmelser til at gennemføre disse Grundsætninger.»

Miljøinformasjonsloven er dermed en relevant forlengelse av denne bestemmelsen, i tillegg til at den også ivaretar våre internasjonale forpliktelser på området.

En kjent utfordring med grunnlovsbestemmelser er deres meget generelle uttrykksformer. Det er vel få som ikke er enige i at en slik overordnet konstitusjonell formålsbestemmelse må presiseres ytterligere - og helst ved hjelp av en alminnelig lov, noe som er svært vanlig for de alminnelige bestemmelsene i Grunnloven.

I tillegg så er miljøinformasjonsloven summen av lovgivers vilje når det gjelder tilgjengelighet på, samt evne til å kunne skaffe miljøinformasjon. Som nevnt, hadde vi offentlighetsloven fra tidligere, men uten tvil er miljøinformasjonsloven å foretrekke når det gjelder miljøinformasjon, fordi den er mer presis og tilpasset situasjonene der det er snakk om miljøinformasjon. Både miljøinformasjonsloven og offentlighetsloven retter seg mot private pliktsubjekter, jf. offl. § 3 og mlinfl. §§ 10 og 12

Dette har også sammenheng med at det private forurensere like mye som staten, hvis ikke mer. Det private næringsliv har vært - og er i betydelig utvikling i mange tiår. Selv om man hele tiden finner mer effektive måter å gjøre ting på - med hensynet til miljøet i bakgrunnen - så betyr selvsagt ikke det at man ikke påfører miljøet uønsket skade.

Nå er dette et både relativt og vidt begrep, men vitenskapen har gjort det klart at menneskelig aktivitet påvirker miljøet på ulike måter, uten at man nødvendigvis behøver å gå så drastisk til verks som å snakke om mennesket global oppvarming, etc.

Det kan dreie seg om alt fra et lite enkeltutslipp til massiv forurensning av ulikt slag, fra både ensileringsanlegg og utslipp direkte fra fabrikker.

I dagens informasjonssamfunn er det bred enighet om at dette er skadelig.

2.3.3 Århuskonvensjonen

Av internasjonal bakgrunnsrett regnes "Århuskonvensjonen" som den mest sentrale. Miljøinformasjonsdirektivet er EØS-rett, og skal dermed innføres som norsk rett. Stortinget

har dermed valgt transformasjon i form av en egen lovbestemmelse som imøtekommer de internasjonale krav til miljøinformasjon.

Miljøinformasjonsloven er en implementering av «Århuskonvensjonen».

FNs økonomiske kommisjon for Europa (UNECE) utga «Århuskonvensjonen» i 1998. Denne angår allmenhetens adgang til å innhente miljøinformasjon, ta del i beslutningsprosesser, samt adgangen til å domstolsprøve avslag.

Den trådte i kraft 30. oktober. 2003.

På høsten 1998 ble det satt ned et utvalg som hadde som mandat å "vurdere behovet for lovendringer for å sikre allmenheten tilgang til miljøinformasjon".³

Dette ble gjort på bakgrunn av Grl. § 110b, EØS-bestemmelsene og "Århuskonvensjonen". Her ble det foretatt en revisjon av de respektive lands lovbestemmelser for å se om de var i samsvar med de internasjonale forventninger.

Innstillingen fra dette utvalget la grunnlaget for en proposisjon som gikk til Stortinget uten vesentlige endringer. Innst.O.Nr.60 (2002-2003).

Her står det at loven skal "styrke og klargjøre" retten til miljøinformasjon.

I 1998 vedtok FNs økonomiske kommisjon for Europa (ECE) Konvensjonen for tilgang til miljøinformasjon, allmenhetens deltakelse i beslutningsprosesser, og adgang til klage eller domstolsprøving på miljøområdet, "Århuskonvensjonen".

Dermed ble det for blant annet norsk retts vedkommende aktuelt å foreta en revisjon av de rettsgrunnlag som fantes den gang. I det vesentlige var det forvaltningsloven og offentlighetsloven som var kjernebestemmelser for retten til å få utlevert slik informasjon.

Innstillingen fra dette utvalget la grunnlaget for en proposisjon som gikk til Stortinget uten vesentlige endringer⁴

Her står det at loven skal "styrke og klargjøre" retten til miljøinformasjon.

Dette kommer først og fremst i tillegg til den internasjonale lovgivning, men også

Grunnlovsbestemmelsen i grl. § 110c

³ Ot.prp.nr. 116 (2001-2002)

⁴ Innst.O.Nr.60 (2002-2003).

Bakgrunnen for navnet er at det var i Aarhus i Danmark at konvensjonen ble undertegnet.

Århuskonvensjonen er en multilateral avtale som pålegger de statene som har tilsluttet den å rette seg etter konvensjonens bestemmelser.

I Århuskonvensjonens Art. 9 står det at klageorganer skal være uavhengige og upartiske.

I Ot. prp. nr. 116 (2001-2002) foreslås det at denne funksjonen legges til miljøverndepartementet.

I praksis later det til at art. 9 for Norge sin del er ivaretatt, men dette omhandler forhold i problemstillingen som oppgaven kommer tilbake til i hoveddelen.

Måten Stortinget løser dette på later til å være grei. Lovteknisk sett imøtegår miljøinformasjonsloven de relativt omfattende krav som fremgår av direktivet. Jf. det siterte fra direktivet, fremstår det allikevel som at miljøinformasjonsloven ikke går så langt som direktivet når det kommer til detaljnivå.

I praksis er det lite trolig at dette vil volde problemer med tanke på imøtegåelse av Århuskonvensjonen. På de begrensede punkter som miljøinformasjonsloven ikke er like omfattende som konvensjonen, vil prinsippet om EØS-konform tolkning bidra til utfyllelse. Rettsteknisk sett er det uansett å foretrekke en lov som er enkel å praktisere, samtidig som rettighetene fremgår så klart som mulig.

Transformasjonen av Århuskonvensjonen i Norsk rett er et resultat av et mangeårig internasjonalt lovsamarbeid på miljøfronten. Som nevnt tidligere, har "Brundtland-kommisjonen" lagt grunnlaget for en tankegang om å ivareta miljøet sett fra et lovgiverperspektiv. Dette kommer til uttrykk på flere steder i den alminnelige lovgiving. Det kan nevnes skogloven, etc., samt den lange rekke av miljørettslige prinsipper. Prinsippet om bærekraftig utvikling og føre-var-prinsippet regnes som grunnbjelkene blant de nærmest utallige prinsippene innenfor både intern og internasjonal miljørett. Disse to nevnte prinsippene er allikevel kun et utvalg.

Århuskonvensjonen art. 2 nr. 3 sier videre en del om hva som skal regnes som miljøinformasjon:

«Miljøinformasjon» betyr enhver informasjon i skriftlig, visuell, lyd-, elektronisk eller annen form om:

Tilstanden til miljøelementer som luft og atmosfære, vann, jordsmunn, landområder, landskap og naturområder, biologisk mangfold og dets enkelte bestanddeler, herunder genetisk modifiserte organismer, og den innbyrdes vekselvirkningen mellom disse elementene;

Faktorer som stoffer, energi, støy og stråling, og aktiviteter eller tiltak, herunder administrative tiltak, miljøavtaler, strategier, lovgivning, planer og programmer, som påvirker eller kan påvirke miljøelementene innenfor rammen av bokstav (a) ovenfor, samt kost- og nytteanalyser og andre økonomiske analyser og forutsetninger som benyttes i beslutningsprosesser i saker vedrørende miljøet;

Tilstanden til menneskers helse og sikkerhet, menneskers livsvilkår, kulturminner og byggkonstruksjoner, i den grad de er eller kan bli påvirket av tilstanden til miljøelementene eller, gjennom disse elementene, av faktorer, aktiviteter eller tiltak som nevnt i bokstav (b)»

Århuskonvensjonen går litt lengre i å definere hva som skal regnes som miljøopplysninger, og det er noe utvetydighet mellom den og miljøinformasjonsdirektivet.

Århuskonvensjonen fremstår imidlertid allikevel noe mer nøyaktig enn miljøinformasjonsdirektivet.

Begrepet "tilstand" er imidlertid noe uklart - for en ordrett fortolkning tilsier ikke at det nødvendigvis må foreligge noe utslipp, men det må helt klart forstås dithen at det også omfatter utslipp.

En tolkningsveiledning finner man i alle tilfeller ved å huske på den overordnede hensikt bak bestemmelsene om miljøinformasjon. Selv om loven ikke er alt for omfattende, så er forarbeidene omfattende og relevante, med blant annet en god gjennomgang av lovens bakgrunn. Vi har en langt bredere rettskildesituasjon på området enn det de har i nabolandet Sverige.

Føre-var-prinsippet, eller forsiktighetsprinsippet er klar bakgrunn for dette:

«Anvendelsen af forsigtighedsprincippet forudsætter

Identifikation af potentielt negative følger af et fænomen, et produkt eller en proces;

En videnskabelig risikovurdering, som på grund af utilstrækkelige, foreløpige eller unøjaktige data ikke gør det mulig at påvise den pågældende risiko med tilstrækkelig stor sikkerhed.»

Forsiktighetsprinsippet betyr det samme, det er bare den danske oversettelsen.

Miljøretten, både nasjonalt og internasjonalt, består av en rekke ulike prinsipper, mens dette er et av de viktigste.

Etter dette kreves det visse minimumskrav til hva slags tiltak man kan få opplysninger om.

Akkurat hvor mye som kreves vet vi ikke, men det må i alle fall være mer enn kvalifisert

gjetting.

Ordet "sannsynlig" er i relasjon til dette viktig. Man kan ikke kreve at det foretas noen "risikoanalyse" i alle tilfeller.

Det er naturlig at dersom det måtte kreves, så ville det blitt svært vanskelig - ja, umulig - å få rett til miljøinformasjon utlevert.

Dermed er det klart at miljøinformasjonsloven er et resultat av forbindelser mellom både internasjonal lovgivning og fortolkningen utvalget har. Når man leser arbeidet utvalget ser man at det ikke bare har tatt hensyn til den internasjonale bakgrunnsrett, men også lovgivning i intern rett. Dette kan være en forklaring på den rekkevidde loven har fått, med tanke på at den rekker langt videre enn sitt internasjonale grunnlag.

2.3.4 Miljøinformasjonsdirektivet

Rådsdirektiv 90/313 EØF om fri adgang til miljøinformasjon er bindende for Norge på bakgrunn av EØS-avtalen. Denne ble vedtatt i 1990, og er gjennomført i norsk rett⁵ I artikkel 3 gis alle personer en rett til å få miljøinformasjon, i likhet med tilsvarende bestemmelse i Århuskonvensjonen.

2.3.5 Forholdet til offentlighetsloven

"Lov av 19. April 2006 om rett til innsyn i dokument i offentlig virksomhet" - heretter kalt offentlighetsloven, er i realiteten en revisjon av den tidligere offentlighetsloven av 1970. Den gamle offentlighetsloven ligger et godt stykke unna det som er vanlig i dag, da den i stor grad begrenset mulighetene til innsyn.

Utvalget som foreslo loven ønsket i realiteten ikke at en slik lov skulle bli vedtatt, og dersom det skulle skje så måtte det legges inn mange unntak fra adgang til å få innsyn. De endringer som skjedde i ettertid frem til 1997 bidro heller ikke til noen karakterendring for loven.⁶

⁵ St.prp. nr. 100 (1991-92)

⁶ Bernt, Jan Fridtjof *Allmenhetens innsyn i det offentliges virksomhet – en oversikt* Jv 2009 s. 266

Denne loven danner i det vesentlig hele lovgrunnen for allmenhetens innsikt i offentlige dokumenter, og har et omfattende anvendelsesområde.

(Hvilke hensyn forpliktet Norge seg til å ivareta)

2.3.6 Rettspraksis

Miljøinformasjonsloven er relativt ny, så dermed finnes det ikke mange sentrale dommer. Vi har noen høyesterettsdommer og flere underrettsdommer, så allikevel kan man danne seg et visst bilde på lovanvendelse fra domstolenes side.

Det foreligger begrenset mengde med avgjørelser tilknyttet miljøinformasjonsloven i Høyesterett.

En av de to høyesterettsdommene som er tilgjengelig på søkeordet "miljøinformasjonsloven" omhandler habiliteten til et av medlemmene i nemda, som hadde interesser i samme miljøorganisasjon som stod som innklager.

Det vil i denne forbindelse også brukes noe plass på underrettspraksis.

Lovens kapittel 2 pålegger det offentlige å ha kunnskap om miljøinformasjon.

Dermed er det et offentlig ansvar å påse at man har tilgjengelig relevant miljøinformasjon for de respektive tiltak som settes i gang, slik at man kan utlevere dette på forespørsel.

Det er praktisk at spesielt større forvaltningsorganer tilgjengeliggjør slik informasjon på nett - da er det tilstrekkelig å vise til denne informasjonen uten at man trenger å utlevere noe særskilt til en part.

Det å gjøre dette til et offentlig ansvar er praktisk av mange fordeler. For det første så er det kompetente organ ansvarlig for informasjonen, og kan tilpasse denne etter egen kjennskap, slik at det blir effektivt, men også dekkende.

For det andre så er det rett og rimelig at de ansvarlige organer har denne ansvarsbyrden, slik at allmenheten får innsikt i hva som foregår, slik at man kan få bedre grunnlag til å ta stilling til miljøkonsekvensene.

Det er imidlertid få privatpersoner som har vært part i miljøklagenemda, men det forekommer.

2.3.7 Frist for miljøinformasjon.

Miljøinformasjonsloven opererer med en todelt frist for besvaring av miljøinformasjon. For det første skal informasjonen utleveres så snart som mulig - for det andre senest innen 15 dager. Dette gjelder ikke dersom forespørselen er "uforholdsmessig byrdefull". Da kan fristen utvides til to måneder.

Det legges til grunn at ordlyden omfatter situasjoner hvor det av ulike årsaker er vanskelig å utlevere miljøinformasjonen umiddelbart. Det fremgår ingen begrensinger på hvilke del av prosessen som må være "uforholdsmessig byrdefull". Dessuten så vil ikke det være grunn til å avslå utlevering i seg selv, det bare forlenger fristen.

Det legges til grunn at det er akseptabelt at det er byrdefullt på grunn av ferieavvikling eller annen mangel på ansatte, slik at det blir uforholdsmessig vanskelig å fremskaffe informasjonen.

Helt klart er det at omfanget på informasjonen kan gjøre at umiddelbar utlevering er "uforholdsmessig byrdefullt".

Det skal en del til før man kan karakterisere det som uforholdsmessig byrdefullt, men vi har ingen praksis som gir oss rettleiding, så foreløpig må vi nøye oss med en ordspråklig tolkning.

Med unntak av denne relativt romslige utvidelsen av fristen, så gis ikke den forpliktete et alt for stort vern. Et klart unntak er dersom det er snakk om at miljøinformasjonen må holdes hemmelig. Det kreves relativt tungtveiende grunner til at informasjonen kan holdes hemmelig, og i liten grad har domstolene gitt adgang til det jf. rettspraksis.

En positiv virkning av dette er at man ikke kan unnskylde seg med at informasjonen er hemmelig for å unngå å utlevere miljøinformasjon.

Miljøinformasjonsloven er en av svært mange lover og regler som angår miljøet. Allikevel er det flere trekk ved den som gjør det naturlig å plassere den blant sentrale lover.

For det første så er allmenhetens kjennskap til, og innsikt, i prosesser som kan være skadelige for miljøet fremtredende.

Nettopp ved hjelp av miljøinformasjon vil vi få innsikt i prosesser som kan fremme skade på

miljøet - og som det dermed kan aksjoneres mot.

En annen side ved loven er at man som nabo til en vei vil kunne kreve opplysninger om hvor mye støy en kan regne med å få i forbindelse med både arbeidet, men også trafikken.

Hensikten med dette er at man på eget initiativ skal kunne iverksette tiltak som begrenser denne uønskede aktiviteten. Hva dette er opp til den enkelte. Man tenker først og fremst på henvendelser til myndigheter eller private, underskriftskampanjer, eller lignende.

Forurensning sikter til ethvert tiltak som uønsket påvirker miljøet. Dette kan være utslipp, men også støy - ja, til og med uønsket lys.

Begrepet forurensning er noe ulikt definert, men til felles er at det er en mer eller mindre uønsket hendelse - eller kjede av hendelser.

Det er heller ikke tillatt å ta betaling for miljøinformasjon.

Dersom det var krav om at man måtte betale for miljøinformasjon ville man naturlig nok som privatperson kvie seg. Her tar loven hensyn til en viktig demokratisk faktor - miljøinformasjon er og skal være tilgjengelig for alle.

2.4 Klagenemda for Miljøinformasjon (KMI)

Klagenemda for miljøinformasjon, forkortet KMI er i realiteten Stortingets imøtegåelse av Artikkel 9 i Århuskonvensjonen. NOU 2001: 2 fastslår i kap. 19 at anledningen til å prøve avslag er en "grunnleggende rettighet". KMI er plassert under Miljøverndepartementet.

Mandatet for Klagenemda for Miljøinformasjon er å behandle klager fra allmenheten der en bedrift nekter å utlevere miljøinformasjon, eller at den utleverte informasjonen er mangelfull. Nemda er et lavterskeltilbud på den måten at man ikke trenger å gå direkte gjennom domstolene, men kan henvende seg direkte til miljøklagenemda.

2.5 Nemdas praksis

Miljøklagenemdas praksis er tilgjengelig på nettsidene deres, og gir et godt innblikk i hvordan nemda arbeider. Selv om det i løpet av ti år ikke har vært alt for mange saker til behandling, så er de sakene som finnes et representativt utvalg

Pr. 8. Februar 2013 har nemda hatt til behandling 56 saker (jf. lovdata).

Nemda består av 8 medlemmer. Leder og nestleder er jurister. Av de øvrige medlemmene så har tre av de bakgrunn fra næringslivet, mens de øvrige har bakgrunn fra miljøvernorganisasjon, medieorganisasjon og forbrukerorganisasjon⁷

Nemda behandler i underkant av 10 henvendelser hvert år, noen år ligger tallet litt høyere.

I det videre refereres det til et utvalg av saker som nemda har hatt til behandling. Formålet med dette er todelt.

For det første mener kandidaten at dette vil tjene som en dokumentasjon på hvordan nemda arbeider, samt at det illustrerer det mangfold av virksomheter (og saker) som nemda beskjeftiger seg med.

8. September 2010 -

Miljøklagenemda hadde til behandling klage fra interesseorganisasjonen "Stopp trusselen mot allemannsretten" mot Glåmdal Tre AS, Glommen Skog BA og Havass Skog BA.

Gjenstand for klagen var at førstnevnte ikke hadde fått opplyst identiteten til tre tidligere eiere av skogeiendommene som innklagde på behandlingstidspunktet hadde eiendomsrett til.

I tillegg klagde de på at de ikke hadde fått opplyst hvor selskapene hadde foretatt uthogst over 1000m³.

Siden klagene var "likelydende" besluttet miljøklagenemda ad hoc å behandle alle punktene under ett.

Interesseorganisasjonen mente at miljøinformasjonsloven la opp til at sistnevnte hadde rett til å få utlevert opplysningene om tidligere eierforhold og hogst. Årsaken til at de ville vite dette, var for å kartlegge om de hadde gyldige miljøsertifikater.

Skogeierne derimot, bestred at opplysningene var miljøinformasjon jf. § 2, subsidiært at de

⁷ www.miljoklagenemda.no

ikke kunne utleveres jf. mlinfl. § 17 c om forretningshemmeligheter.

Klagen ble av miljøklagenemda ikke tatt til følge jf. mlinfl. § 19.

4. Mai 2007 hadde miljøklagenemda til behandling klage fra elever i rettslære ved Ullern Videregående skole og Christiania Kaffe bryggeri AS.

Kravet hadde sin bakgrunn i at innklagde part driftet en kaffemaskin med tilstøtende drikkesorter på skolen. Elevene ønsket å finne ut om drikkevarene inneholdt transfett, og eventuelt hvor mye. De henvendte seg til bryggeriet gjennom brev, i tillegg til at de spurte en ansatt ved bryggeriet da han var på skolen for å utføre arbeid på maskina.

Nemda mente innledningsvis at siden forespørselen rettet seg mot en spesifikk substans, skulle produktkontrollloven § 10 legges til grunn.

Nemda la til grunn en utvidende tolkning av lovforarbeidene, samt at det ville være ytterst enkelt for innklagde å dokumentere det etterspurte.

På bakgrunn av faktum hadde ikke innklagde "svart godt nok" på henvendelsen fra innklager.

Nemdas vedtak ble at Christiania Kaffe bryggeri AS innen 30 dager måtte opplyse om hvor mye transfett det var i produktene deres.

Her ser vi at kosthold også inngår som del av miljøinformasjon, og at man ikke kan nekte å opplyse om slike forhold

Høsten 2005 foretok Forbrukerrådet en undersøkelse av hvordan forhandlere behandler henvendelser med bakgrunn i miljøinformasjonsloven samt produktkontrollloven. De ga seg ut for å være forbrukere.

I miljøklagenemdas avgjørelse av 25.04.2006 uttales det en viss skepsis til fremgangsmåten hos Forbrukerrådet, som opererte under "falskt flagg", uten at dette fikk noe innvirkning i forholdet til klagen.

I forbindelse med Forbrukerrådets aksjon ble Coop Kurland innklagd til Miljøinformasjonsnemda. Det var opplysninger om blant annet "Pampers sensitive economic pack" og "Natusan baby cream". Manglende opplysning fra Coop Kurland var gjenstand for klagen.

Med dagens teknologi vil man kunne finne frem til klagenemda ved få tastetrykk, men allikevel kunne man gitt enda mer i formasjon om dens eksistens og arbeide.

2.6 Plan for den videre fremstillingen

Oppgaven skal i det videre drøfte rundt hvilke virksomheter – i videste forstand – som angår miljøinformasjon. Deretter vil det bli gjort rede for hva slags opplysninger som faller inn under begrepet miljøinformasjon, før det helt til slutt tas utgangspunkt i på hvilke måte bedrifter er forpliktet til å ut med slik informasjon.

Herunder vil det kort bli gjort rede for hvordan miljøinformasjon skal utleveres, altså om virksomheten, etc. sin plikt når det angår omfanget av informasjonen som utleveres.

Under punkt 4.6. skal oppgaven ta for seg et underspørsmål som omhandler om miljøinformasjonsloven kan ha en preventiv effekt, ved å motvirke miljøskadelige tiltak. Dette er tatt med for å bringe miljøinformasjonsloven inn under en analytisk kontekst, hvor det tas rede på om den vil kunne ha noen betydning for miljøet utover opplysningsplikten.

Under punkt 4.8. vil oppgaven oppsummere en del avgjørelser fra Miljøklagenemda med det formål å vise hva slags sakstyper den har til behandling, basert på lovens bestemmelser. Miljøklagenemda er det sentrale organ når det gjelder tvister om utlevering av miljøinformasjon.

Selv om den ikke er en domstol, så har den allikevel et visst domstolspreg, da den fatter avgjørelser med virkning for partene.

3 I hvilken grad kommer miljøinformasjonsloven til anvendelse på bedrifter

Problemstillingens ordlyd «i hvilken grad» omfatter de materielle grensene av miljøinformasjonslovens bestemmelser som angår utlevering av miljøinformasjon fra «virksomheter», jf. mlinfl. § 4 (1).

En følge av problemstillingens første del er at det drøftes hvilke forhold på bedriftens side som må være oppfylt for at man kan kreve at de utleverer miljøinformasjon.

3.1 Hvilke virksomheter omfattes av loven?

Begrepet «bedrift»/»virksomhet» og hva som faller inn under dette, er rettslig sett hovedsakelig et selskapsrettslig spørsmål. I selskapsrettslig teori hevder man at enkeltpersonforetaket ikke er å regne som selskap i relasjon til selskapslovgivningen – men har dette noe å si for krav om utlevering av miljøinformasjon etter miljøinformasjonsloven?

I miljøinformasjonsloven § 5 annet ledd står det at bestemmelsen i kapittel 4 kommer til anvendelse på «all annen offentlig eller privat virksomhet, herunder næringsvirksomhet og annen organisert virksomhet».

Dermed kan en ikke legge til grunn en selskapsrettslig forståelse av virksomhetsbegrepet. Dette skyldes at miljøinformasjonsloven i § 5 annet ledd strekker virksomhetsbegrepet langt lengre, da virksomhet også omfatter «annen organisert virksomhet», jf. mlinfl. § 5 (2), dermed må spørsmålet om det alminnelige selskapsbegrepet har noe å si for miljøinformasjonsloven besvares benektende.

Dermed er virksomhetsbegrepet langt videre en «bedrift». En bedrift regnes som et selskap som er registrert i henhold til selskapslovgivningen, hvor det kreves, mens dette ikke er noe krav for virksomhet.

Men hva omfatter virksomhetsbegrepet i miljøinformasjonsloven nærmere?

I forarbeidene fremgår ikke noe som angår dette spørsmålet. Heller ikke Miljøklagenemda har hatt saker til behandling som angår virksomhetsbegrepet i §5 (2) direkte.

Når det gjelder «næringsvirksomhet» så er det jo klart at bestemmelsen minst omfatter selskaper. «Annen organisert virksomhet» er meget omfattende, dette kan eksemplifiseres med alt fra dugnader for barnefotballag til bryllupsfeiringer.

Utfordringen her ligger i hva som må regnes for å være «organisert». Det legges i det minste til grunn at det mer eller mindre formelt må være kalt sammen til en eller annen tilstelning. Mer tvilsomt er det nok dersom man som enkeltperson har bestemt seg for å gjøre et eller annet, f.eks. plante blomster eller lignende. **Dette vil jo også være en virksomhet.**

Dermed må det legges til grunn at det ikke er videre relevant hva slags selskapsform det er snakk om, men om det er snakk om miljøinformasjon eller ikke. **Det avgjørende er uansett ikke hvilke selskapsform det er snakk om.**

Altså blir svaret på spørsmålet om selskapsrettens virksomhetsdefinisjon er relevant for

anvendelsen av miljøinformasjonsloven benektende.

Skatterettens virksomhetsbegrep derimot, fremgår av skatteloven.

Hvilken informasjon kan forlanges

Spørsmålet om hva slags opplysninger som kan forlanges angår altså hva som regnes som miljøinformasjon. Miljøinformasjonsloven § 2 er grunnlaget for hva som omfattes av begrepet miljøinformasjon materielt sett. Bestemmelsen angir ifølge forarbeidene lovens saklige virkeområde, samt rammene for hva som regnes som miljøinformasjon⁸. Av § 2 hitsettes følgende:

§ 2. Hva som forstås med miljøinformasjon

(1) Med miljøinformasjon menes faktiske opplysninger og vurderinger om

a) miljøet,

b) faktorer som påvirker eller kan påvirke miljøet, herunder

- planlagte og iverksatte tiltak eller aktiviteter i miljøet,

- produkters egenskaper eller innhold,

- forhold ved drift av virksomhet, og

- administrative avgjørelser og tiltak, herunder enkeltavgjørelser, avtaler, regelverk, planer, strategier og programmer, samt tilhørende analyser, beregninger og forutsetninger,

c) menneskers helse, sikkerhet og levevilkår i den grad de påvirkes eller kan bli påvirket av tilstanden i miljøet eller faktorer som nevnt i bokstav b.

(2) Med miljøet forstås det ytre miljø inkludert kulturminner og kulturmiljø

3.2 Faktiske opplysninger og vurderinger

«Faktiske opplysninger og vurderinger» jf. mlinfl. § 2 (1) tilsier språklig sett at det er snakk om informasjon og/eller vurderinger av informasjon eller tiltak som kan påvirke miljøet. Analyser og vurderinger, både faglige og politiske – inngår under ordlyden⁹. Således er begrepet miljøinformasjon relativt vidt.

Hensikten med at lovgiver har valgt en så vid definisjon er at de ikke så det hensiktsmessig å legge begrensninger på lovens område, av hensyn til Grunnloven og den internasjonale

⁸ Ot.prp.nr.116 (2001-2002) s. 114

⁹ Ot.prp.nr.116 (2001-2002) s. 185

bakgrunnsrett¹⁰.

Et sentralt kriterie for hva som regnes som miljøinformasjon er at det ikke begrenses ut fra hva slags medium de fremgår av¹¹.

Om det er snakk om skriftlig eller fotografisk materiale, tabeller, grafiske fremstillinger, så utelukker altså ikke det at det er snakk om miljøinformasjon.

3.3 Opplysningene må angå «miljøet»

At informasjonen angår «miljøet» krever også en egen kommentar, da begrepet slik det fremstår språklig virker noe upresist.

Forarbeidene opplyser at forståelsen av begrepet skal legges i tråd med Århuskonvensjonens tolkning¹² av begrepet¹³.

Når det gjelder tolkning av konvensjoner så er det de tolkningsprisnippene som er nedfelt i Wien-konvensjonen om traktatretten som skal legges til grunn.

Selv om denne ikke er ratifisert av Norge så antar man at de i alle tilfeller kodifiserer ulovfestet folkerett.

Noen få, riktignok begrensede forhold, tilsier at miljøbegrepet i loven også må tolkes noe innskrenkende. Opplysninger som fremgår av alminnelig tilgjengelige kart kan ikke uten videre sies å være miljøinformasjon¹⁴, i lovens forstand.

Dette faller seg naturlig, da de aller fleste kart enkelt kan kjøpes fra bokhandler, eller finnes på internett og at man dermed ikke trenger å legge en ekstra sten til byrden hos virksomheten ved å kreve at de også må utlevere dette.

Ut ifra dette så kan man slutte at det avgjørende er at det ikke må være snakk om opplysninger som er alminnelig kjent eller tilgjengelig for allmenheten.

¹⁰ Ot.prp.nr.116 (2001-2002) s. 184

¹¹ Ot.prp.nr.116 (2001-2002) s. 185

¹² Århuskonvensjonen Art. 2 nr. 3: «...tilstanden til miljøelementer som luft og atmosfære, vann, jordsmonn, landområder, landskap og naturområder, biologisk mangfold og dets enkelte bestanddeler, herunder genetisk modifiserte organismer, og den innbyrdes vekselvirkningen mellom disse elementene».

¹³ Ot.prp.nr.116 (2001-2002) s. 185

¹⁴ Ot.prp.nr.116 (2001-2002) s. 185

Derimot så vil kartfestede opplysninger om forurenset grunn, grunn med særlig verneverdi etc. være miljøinformasjon, basert på tolkning av forarbeidene. Videre så syntes det ikke å være relevant hvordan dette fremgår av for eksempel kartet – om det er tegnet på forhånd, eller bedriften har utarbeidet et eget kart, så lenge det ikke er snakk om allment tilgjengelig materiale, som nevnt i forrige avsnitt.

3.4 Faktorer som påvirker eller kan påvirke miljøet

Miljøinformasjonsloven § 2 første ledd bokstav b) omfatter hvilke faktorer som «påvirker eller kan påvirke miljøet», for så selv å oppstille kriterier for hva dette omfatter. Kriteriene som er listet opp i sistnevnte bestemmelse må på grunnlag av forarbeidene anses for å være en «ikke uttømmende eksempelliste»¹⁵. Et utdrag fra denne eksempellisten er oppføring av bygninger, graving eller oppdemming av vassdrag, avfallsdeponering, m.m.

Når det gjelder påvirkning på miljøet legges det til grunn en menneskeskapt påvirkning. Dette er også på linje med Århuskonvensjonens syn på saken¹⁶ indirekte sett, siden dette er aktiviteter som vi mennesker sørger for, gjennom ulike tiltak som iverksettes i miljøet.

Århuskonvensjonen avgrenser negativt mot miljøpåvirkning som har sitt utgangspunkt i naturen selv. Dermed er det klart at høyvann, solformørkelse, og andre astrologiske og meteorologiske fenomener ikke faller inn under miljøinformasjonslovgivningen. Når det derimot gjelder miljøpåvirkning som er menneskeskapt, så vil det sjelden i praksis være noe uenighet om hva dette er.

Det måtte i så fall være dersom man antar at virksomhet i regi av menneskeheten har forårsaket tilfeller som nevnt ovenfor, men det faller utenfor oppgaven å drøfte.

Menneskeskapt virksomhet omfatter alt fra forurensing, ved at miljøet eksponeres for kjemikalier, eller andre organismer som er kunstige settes ut.

I naturen finnes det mange kjemikalier som er der naturlig, derfor så må det presiseres at ordlyden her omfatter tilfeller hvor man har tilsatt kjemikalier o.l. som ikke befinner seg i naturen og miljøet på naturlig vis.

¹⁵ Ot prp.nr.116 (2001-2002) s. 185

¹⁶ Århuskonvensjonen Art 2. nr. 2 bokstav b) «faktorer som stoffer, energi, støy og stråling og aktiviteter eller tiltak».

En sekkekategori som helt klart faller inn under miljøinformasjonsloven er **forurensning**.

Forurensningsloven er dermed til en viss grad av interesse for oppgaven.

Forurensningsloven inneholder bestemmelser som tar sikte på å motvirke unødvendig forurensning i naturen.

Det kan kort refereres til at stråling og lyd også vil omfattes som miljøpåvirkning.

Ordlyden "alvorlig miljøskade" må presiseres noe nærmere. **[Dette hører til over i avsnitt 3]**

I tråd med alminnelige rettskildeprinsipper så tilsier en subjektiv tolkning at det må være snakk om en ikke ubetydelig skade på miljøet. Man kan ikke slutte at den nødvendigvis må være uopprettelig - men helt klart, dersom skaden er uopprettelig så legges det til grunn at den også vil være "alvorlig" i relasjon til miljøinformasjonsloven § 12.

"Miljøskade" er ganske klart - det er snakk om en skade på miljøet. Denne kan være forbigående eller langvarig - men er uansett uønsket.

3.5 «Produkters egenskaper eller innhold»

I bestemmelsens annet underpunkt fastslås det at miljøinformasjon også skal omfatte produkters egenskaper eller innhold jf. mlinfl. § 2 første ledd bokstav b). Dette presiserer forarbeidene til å omfatte at de påvirker eller kan påvirke miljøet¹⁷.

Hva som omfattes av ordlyden «egenskaper eller innhold» må kartlegges på grunnlag av en ordlydsbasert tolkning.

«Egenskaper» omfatter de evner og karakteristikker som et produkt har. Ved å anlegge oppgavens perspektiv på ordlyden, så er det altså snakk om egenskaper som kan være skadelige for miljøet. Dermed vil ordlyden omfatte avfall, etterbyrder og andre påvirkninger som ikke bare skyldes produktets bruk, men også dets eksistens.

Da begrepet produkt er såpass omfattende, vil det ikke ha noen direkte hensikt å gå inn på dette i eksempelform. **Allikevel bør innholdet tolkes.** Det kan kort nevnes at et produkt kan være alt fra ryggsekker til teddybjørner. Ordlydens generelle utforming innskrenker i hvert fall ikke lovens anvendelsesområde utover dens formål.

Når det gjelder «innhold» så er det snakk om hva produktet består av. Hva slags komponenter, deler, flytende væsker, etc. som produktet er satt sammen av.

¹⁷ Ot.prp.nr.17 (2001-2002) s. 186

Det er naturlig at det meste av mulige komponenter vil være kunstig fremstilt og dermed kan påvirke miljøet negativt. Dette gjelder også naturlige stoffer som avfall.

3.6 Forhold ved drift av virksomhet

Forhold ved drift av virksomhet anses også som en faktor som påvirker eller kan påvirke miljøet jf. miljøinformasjonsloven § 2. Denne henger sammen med de to første, men er ifølge forarbeidene ment for å fange opp tilstøtende forhold som faller utenfor de to første¹⁸.

Fjerde linje angår administrative avgjørelser som kan bidra til å skade miljøet. Dette må først og fremst sies å sikte til avgjørelser i selskapsorgan, etc. som legger opp til å iverksette tiltak som kan være eller er skadelige for miljøet. Forarbeidene sier dessuten at enkeltvedtak samt lov- og forskriftsvedtak som er egnet til å kunne påvirke miljøet.

Dette er ment å dekke Århuskonvensjonens Art. 2 nr. 3 bokstav b) jf., forarbeidene, og er lovgivers innfasing av konvensjonen inn i miljøinformasjonsloven, slik at internasjonal rett kodifiseres.

Miljøinformasjonslovens § 2 annet ledd definerer hva som menes med begrepet «miljø». Det er altså snakk om det ytre miljø inkludert kulturminner og kulturmiljø, og bygger dermed på samme forståelse som forurensningslovens.¹⁹

3.7 Miljøinformasjonsloven kapittel 4. Miljøinformasjon om virksomhet (driftsforhold mv.)

Miljøinformasjonslovens kapittel 4 er av sentral interesse for problemstillingen, fordi den angår bedrifter og deres utlevering av miljøinformasjon.

Hva kreves materielt sett før en bedrift kan utlevere miljøinformasjon?

Miljøinformasjonsloven § 16 gir god veiledning på spørsmålet.

Miljøinformasjon kan utleveres dersom «forhold ved virksomheten, herunder dens innsatsfaktorer og produkter, som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet» jf. mlinfl. § 16 (1).

Dermed er det grunnleggende sett klart at det må være «forhold(...) som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet» som utløser retten til å kreve miljøinformasjon utlevert. I det videre skal det drøftes nærmere hva dette materielt sett innebærer.

Bestemmelsen i mlinfl. § 16 må ses i sammenheng med den siste produktkontrollloven, da det

¹⁸ Ot.prp.nr.17 (2001-2002) s. 186

¹⁹ Ot.prp.nr.17 (2001-2002) s. 187

her foreligger ensartethet i legaldefinisjonen av hva som kreves oppfylt før man kan snakke om at det foreligger miljøinformasjon²⁰

3.8 forhold rundt virksomheten som kan medføre en «ikke ubetydelig påvirkning på miljøet».

Det må altså være snakk om forhold rundt virksomheten som kan medføre en «ikke ubetydelig påvirkning på miljøet», jf. mlinfl. § 16 (1).

For å ta rede på hva dette innebærer mer presist, må forarbeidene til loven oppsøkes.²¹

Av forhold som er «ikke ubetydelig» til å skade miljøet så oppramses det informasjon om driftsforhold, produksjonsprosesser, avfallshåndtering mv.²² Det er klart at det må være snakk om forhold rundt virksomheten som medfører en mulighet for at miljøet skades.

Dette vil jo typisk sett være forhold som er egnet til å kunne påvirke miljøet. De to siste fremstår som klare faktorer, mens driftsforhold på bakgrunn av lovformålet antas å sikte mot måter å drive på – i videste forstand – som kan skade miljøet.

Ordet «kan» resulterer i at det er tilstrekkelig at det påvises at det kun potensielt er fare for påvirkning på miljøet.

Et godt eksempel på rettsanvendelse av miljøinformasjonsloven finner vi i Rt. 2010 s. 385. I domssammendraget står det at dommen angår krav om utlevering av miljøinformasjon etter mlinfl. § 16. Saken gjaldt en tolkningstvist om hvorvidt det var snakk om "bedriftshemmeligheter" eller (almen) miljøinformasjon, som dermed kunne utleveres med bakgrunn i miljøinformasjonsloven. Det var snakk om et detaljkart over arealer av en viss hogstklasse i et område med 120 år gammel skog.

Høyesterett kom frem til at det ikke var snakk om informasjon som kunne undras etter miljøinformasjonsloven § 17.

I denne dommen ser vi at begrepet "bedriftshemmeligheter" avbøyes noe for å ivareta hensynet til de innsynsberettigede etter miljøinformasjonsloven. [ette har du behandlet allerede]

²⁰ Ot.prp.nr.116 (2001-2002) s. 104

²¹ Ot.prp.nr.116 (2001-2002) s. 97 har en kommentar til hva som omfattes av «ikke ubetydelig» i loven generelt.

²² Ot.prp.nr.116 (2001-2002) s. 97

3.8.1 Juridiske fagartikler og deres analyse av loven [dette avsnittet bør du dele opp og plassere der det er relevant i løpe av drøftelsen din]

I Jussens Venner 2009 s. 265, skriver Jan Fridtjof Bernt en omfattende artikkel om miljøinformasjon om allmenhetens innsyn i det offentlige virksomhet.

Bernt innleder sin artikkel med noen etiske problemstillinger knyttet til demokrati i forbindelse med beslutningsprosesser. En velkjent utfordring er at innsyn i offentlige aktiviteter, gjør at det i større grad må brukes ressurser på informasjonsarbeid. Han påpeker også at politikere som er i ferd med å fatte vedtak i tillegg må forholde seg til opposisjon, ulike organisasjoner etc., noe som i verste fall kan bidra til å forskyve fokus bort fra den aktuelle sak.

I LoR 2005 s. 492 skriver Dr. juris. Hans Chr. Bugge en omfattende artikkel om miljøinformasjonsloven. Den skal bli viet mest oppmerksomhet i dette kapittelet.

Under tittelen "Retten til å få, plikten til å gi - miljøinformasjon etter den nye miljøinformasjonsloven", gjør han grundig rede for loven.

Som nevnt innledningsvis innebærer loven en utvidelse av retten til å få miljøinformasjon. Etter nevnte lov utvides retten utover de opplysninger offentlighetsloven gir hjemmel for. Etter miljøinformasjonsloven er det ikke bare snakk om bestemte utdrag av miljøinformasjon, men en ubetinget adgang for rette vedkommende til å forlange informasjon utlagt.

Bugge påpeker også at loven stiller krav til de myndigheter som er berettiget informasjon etter miljøinformasjonsloven. Dette går på kunnskap om miljøet, med den baktanke at det offentlige i større grad får forutsetninger til å kunne påvirke beslutninger som kan utgjøre en risiko for miljøet. Dette er interessant spesielt med tanke på kostnadsfri miljøinformasjon, som vi senere skal se er en utfordring

Eneste legitime årsaker til avslag på søknad om innsyn med hjemmel i miljøinformasjonsloven er mlinf. § 17.

3.9 Unntak fra retten til miljøinformasjon

Miljøinformasjonsloven § 17 omfatter unntak fra virksomheters plikt til å utlevere miljøinformasjon. Bestemmelsen lyder som følgende:

§ 17. Unntak

(1) *Krav om miljøinformasjon 1 kan avslås dersom*

a) unntak er påkrevd fordi offentlighet ville lette gjennomføringen av handlinger som kan skade deler av miljøet 2 som er særlig utsatt eller som er truet av utryddelse, 3

b) kravet er åpenbart urimelig, eller

c) informasjonen som etterspørres angår tekniske innretninger og framgangsmåter, samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår. 4

(2) *Miljøinformasjon 1 som er nevnt i § 12, skal alltid utleveres. Reglene i § 14 annet og tredje ledd gjelder tilsvarende så langt de passer.*

(3) *Bestemmelsen i § 11 tredje ledd gjelder tilsvarende.*

Jf. mlinfl. § 17 (1) så angår den unntak begrunnet i at det vil «lette gjennomføringen av handlinger som kan skade (deler av) miljøet».

For denne bestemmelsen sin del, så gir forarbeidene oss mye informasjon.

I Ot.prp.nr 116 (2001-2002) så legges det til grunn at formålet med mlinfl. § 17 (1) er å beskytte «truede og sårbare miljøverdier», og særlig arter, hvor miljøinformasjon kan benyttes til å skade disse.

Forarbeidene trekker inn plyndring av reir og samle eksempler av truende arter for å vise bestemmelsens formål.

Her har lovgiver tatt inn et eget vern som hindrer at man kan påberope seg miljøinformasjonsloven dersom formålet må sies å være sjikanerende – altså rettsmisbruk²³.

Jf. mlinfl. § 17 (1) bokstav b) kan begjæring om å få utlevert miljøinformasjon avslås dersom det vil være «urimelig».

Også denne bestemmelsen har, jf. forarbeidene, til rolle å motvirke krav om utlevering av miljøinformasjon der det vil være «urimelig, utilbørlig» osv., av hensyn til bedriften.

Det fastslås imidlertid at bestemmelsen ikke kan brukes som betingelse for at den som søker om opplysninger skal dokumentere sitt behov for å få opplysninger.

²³ Rettsmisbruk har i lange tider hatt en viss plass i rettsteori og praksis, uten at man enda har klart å finne mer bestemte føringer på hvordan man kan unngå dette generelt.

Miljøinformasjonsloven § 17 (1) bokstav c) er grunnlag for at man kan avvise krav om utlevering av miljøinformasjon dersom det er snakk om konkurransemessige forhold.

Her vi man i realiteten stå overfor to ulike hensyn; for det første virksomhetens beskyttelsesmessige interesser og for det andre retten til å få utlevert miljøinformasjon.

«Tekniske innretninger og fremgangsmåter» er to meget vide begreper. Med teknisk innretning forstår vi en konstruksjon som helt eller delvis er mekanisk, og som har til formål å løse et eller annet problem. En fremgangsmåte er et mer eller mindre progressivt-systematisk handlemønster som i det vesentlige gjentar seg overfor samme prosess, når denne utføres flere ganger.

Helt kort legges det imidlertid til at det er snakk om komponenter som fungerer i samvirke med hverandre, samt måten visse prosesser foregår på. At de i seg selv oppfyller kriteriene til «tekniske innretninger og fremgangsmåter» er ikke relevant. Det relevante er at de av «konkurransemessig betydning» bør hemmeligholdes.

Dersom noe av konkurransemessig betydning bør hemmeligholdes, så er det fordi at konkurrenter ikke kan dra nytte av dem til egen produksjon, og dermed tjene penger på andres ideer.

Det fremgår av forarbeidene at bestemmelsen har samme anvendelsesområdet som forvaltningslovens taushetspliktbestemmelse for forretningshemmeligheter.

Mlinfl. § 17 (2) oppstiller krav om at visse typer miljøinformasjons alltid må utleveres uavhengig av behovet for å beskytte forretningshemmeligheter o.l.

Her henviser loven til § 12 i tillegg til bestemmelsene i § 14 (2) og (3) «så langt de passer».

«Helseskadelig forurensning eller forurensing som kan forårsake alvorlig skade på miljøet» jf. bokstav a)

«Forholdsregler for å hindre eller redusere skade som nevnt i bokstav a)» jf. bokstav b)

«Ulovlige inngrep i eller ulovlige skader på miljøet» jf. bokstav c) – vil altså utgjøre miljøinformasjon som alltid må utleveres.

Hensynet bak dette er å beskytte interesser som anses som viktigere enn den enkeltes bedrifts

behov for å beskytte forretningshemmeligheter.

Dersom det er snakk om helseskadelig miljøpåvirkning, så veier helt behovet for å beskytte folkehelsen tyngre enn hensynet til forretningshemmeligheter.

Videre er det ikke noe som tilsier at man bør beskytte forretningshemmeligheter hvor det er snakk om inngrep eller ulovlige skader på miljøet som strider mot lov.

Begrepet forretningshemmeligheter er ikke uten videre veldig presist. I Rt. 2010 s. 562 kom Høyesterett frem til at opplysninger om bestand av gammel skog utgjorde miljøinformasjon, og at den ikke kunne hemmeligholdes av konkurransemessige hensyn. Dette er den eneste høyesterettsdommen hvor en part har fremmet ønske om å hemmeligholde. Dommen går dessverre ikke dypt inn på dette, og anførselen om hemmelighold var subsidiær. Bekymringen lå i at konkurrenter kunne få opplysninger om prisfastsetting.

3.10 Utdrag fra saker i Miljøklagenemda

En gjennomgang av saker nemda har hatt til behandling viser at den står meget fritt med tanke på hvilke momenter den vektlegger innenfor lovens virkeområde. MKN 4. Mai 2007 la vekt på at det ville være "relativt enkelt" for innklagde å utgi miljøinformasjon.

- dermed har også arbeidsmengden for å skaffe informasjonen relevans. Et tenkt eksempel er at situasjoner der informasjonsforespørselen er omfattende og/eller spredt, så kan det tale i retning mot innsyn.

Dersom det forholdsvis problemfritt kan utleveres miljøinformasjon, så er det ingen grunn til at ikke den forpliktete skal gjøre det, med mindre det er snakk om tillatt hemmelighold.

Den tyngste vekt ble imidlertid lagt på at transfett kan føre til helseskade, og at behovet for informasjon således ble tillagt mest vekt.

4 Hvordan er bedrifter forpliktet til å utlevere miljøinformasjon

4.1 "Dekkende og forståelig"

Miljøinformasjonen som utleveres skal være "dekkende og forståelig", mlinfl. § 18 (2).²⁴

"Dekkende" sikter til at informasjonen må angå alle forhold ved tiltaket. Dersom det kun gis opplysninger om deler av det, vil det være et brudd på miljøinformasjonsloven.

²⁴ Jf. mlinfl. § 18 (2)

Hvor omfattende opplysningene skal være vil derfor avhenge av tiltaket.

Det foreligger i teorien ingen begrensning oppad - det er kun tiltaket som avgjør hvor mye informasjon som skal til for å oppfylle kravene i loven.

Dette innebærer at den skal omfatte alle forhold ved tiltaket som kan utgjøre en fare for miljøet - samtidig som den skal være utarbeidet på en slik måte at den er forståelig. Tatt i betraktning formålet med loven så må det legges til grunn at den må kunne forstås av legfolk, altså uten spesiell kompetanse innenfor tiltaket, etc.

I dette ligger det at man bør unngå bruk av fremmedord og andre vanskelige faguttrykk. Hva som skal regnes som "forståelig" vil naturlig nok variere noe fra person til person, men dersom miljøinformasjonen er skrevet på godt norsk vil det uansett ikke foreligge noe problem.

Dette kan også tolkes slik, at den som ber om å få utlevert miljøinformasjon kan be om en presisering eller nærmere forklaring dersom noe skulle være uklart.

En mulighet er at bedriften tilpasser informasjonen, slik at det kun utleveres det som er relevant. Med at bedriften tilpasser informasjonen sikter jeg til at det er snakk om mer informasjon i et dokument eller lignende som omfatter tiltaket. Det trenger ikke være mye, men allikevel nok til at informasjonen blir utilstrekkelig, dersom deler av informasjonen blir borte.

Dersom den berettigede ønsker spesiell informasjon - som for eksempel er av teknisk art - vil det variere med forholdet hvor langt bedriften eller myndighetene kan måtte strekke seg. Dersom for eksempel en forsker ønsker å ha innsikt i ulike kjemiske reaksjoner eller lignende som oppstår som følge av tiltaket så kan det by på problemer dersom dette ligger på et høyt faglig nivå. Her vil man befinne seg i et grenseland - men hovedregelen er uansett at dersom organet eller bedriften selv ikke fult ut forstår omfanget av tiltaket, så må de selv foreta undersøkelser for å bringe på det rene de faktiske forhold - slik at den berettigede kan motta rettmessig miljøinformasjon.

Dette innebærer en vesentlig praktisk forskjell fra f.eks. partsinnsynet etter offentlighetsloven. Den som er forpliktet til å gi miljøinformasjon må dermed regne med å måtte bearbeide og tilpasse informasjonen slik at den kan utgis.

Forskjellen fra løsningen etter offentlighetsloven er dermed at der kunne man legge frem saksdokumentene i sin helhet - uten noen form for bearbeiding.

Det er tilstrekkelig å fjerne de dokumenter man ikke ønsker skal være med.

Man kan ikke slutte noe om hvor mye info som kan utdeles utover kravet til "dekkende og forståelig", men det skal mye til at det er galt å heller gi litt for mye informasjon.

Det forutsettes at offentlige organer har kunnskap og innsikt i de arbeidsområder som de har tildelt. Dette gjelder også bedrifter. I det daglige fungerer dette ved at fagpersoner sitter med kunnskap innenfor sine respektive fagfelt. Dette kan være jurister og administrativt ansatte, men også teknisk personell som ingeniører, leger, etc.

Dersom tiltaket befinner seg utenfor deres arbeidsområde, så må man allikevel forutsette at man går videre i systemet for å ta rede på hvem som har greie på hva, for dermed å levere ut relevant informasjon.

Det står at man kan måtte oppsøke tidligere salgssledd for å få opplysninger om hva som trengs.

Avslag må inneholde begrunnelse og opplysninger om retten til å klage.

Gjennom dette lovkravet får den berettigede mulighet til å mer effektivt forutberegne sin rettsstilling, ved at det direkte opplyses om klageadgang. Det konkluderes med at dette er formålet til loven.

Nettstedet miljøjuss.no skriver også utfyllende om miljøinformasjonsloven:

Loven omtales som en "utvidet rett" til å få utlevert miljøinformasjon, og det fortelles også at det kun er hos oss vi har en slik lov. **Sett i lys av gjennomgangen av miljøinformasjonsloven, så er det riktig at utlevering av miljøinformasjon er en utvidet rett i forhold til offentlighetsloven, forutsatt at det selvfølgelig er miljøinformasjon det er snakk om.**

På siden trekkes det også frem grunnleggende prinsipper som kan leses ut av miljøinformasjonen. Disse er gjennomgått tidligere, men måten siden har gjort det på er veldig god for å få oversikt på.

"Jo mer vesentlig miljøtrussel du etterspør informasjon om, desto større rett har du på informasjonen. I noen situasjoner har den du spør overhodet ikke lov til å holde informasjon tilbake. Det gjelder ved akutt forurensning der det vil være viktig å sette i verk tiltak, ved ulovlige inngrep i eller ulovlige skader på miljøet, og ved helseskadelig forurensning eller forurensning som kan forårsake alvorlig skade på miljøet. Utslipp eller innhold av prioriterte miljøgifter er eksempel på informasjon som alltid skal utleveres.

Spørsmål bør være mest mulig konkrete, lettforståelige og kunne besvares uten en stor arbeidsbyrde for den du spør, hvis ikke kan de avvises som urimelige. Uansett har den du spør plikt til å begrunne et slikt avslag, og du kan da i neste runde presisere og innsnevre dine spørsmål.»

Loven kan som regel ikke brukes til å kreve at det gjøres nye miljøundersøkelser, tas miljøprøver e.l. men dersom informasjonen allerede er tilgjengelig i en eller annen form har mottaker av henvendelsen plikt til å sammenstille informasjon slik at den besvarer dine spørsmål. Naturvernforbundet i Oslo og Akershus fikk gjennom en dom i Høyesterett angående innsyn i skogeier Løvenskiold sine naturverdiregistreringer slått fast at informasjonen skal utleveres i en form som er anvendelig. I praksis betyr dette oftest skriftlig, det holder ikke som svar å invitere til et møte hvor informasjonen gjennomgås muntlig eller vises frem kun én gang.

Man kan altså ikke bruke miljøinformasjonsloven til å få ut åpenbart sensitive bedriftshemmeligheter med begrenset miljørelevans slik som blandingsforhold av ulike stoffer i et produkt, spesielle tekniske innretninger eller forretningsforhold, som drøftet overfor. Offentlighetslovens regler om personvern mm gjelder også.

Får man ikke svar innen fristen på 2 måneder, eller et svar som åpenbart ikke besvarer spørsmålet om utlevering av miljøinformasjon, har man to muligheter. Man må passe på å overholde tidsfristene:

- a) vil du klage svaret inn til Klagenemda for miljøinformasjon må det skje innen tre uker.
- b) dersom du isteden ønsker å konfrontere den du har spurt gjennom en ny henvendelse der du ber om bedre begrunnelse for svaret eller avslaget, avbrytes klagefristen og de har plikt til å gi deg en kort begrunnelse innen 10 dager. Din klagerett løper så tre uker fra dette svaret."

Det påpekes også to årsaker til at man kan bli møtt med motstand når man ber om å få utlevert miljøinformasjon.

For det første kan bedriften være bekymret for sitt omdømme - eller ikke forstå viktigheten av å dele miljøinformasjon.

Det påpekes at flere produkter mangler innholdsdeklarasjoner som kan avdekke miljøskadelig innhold.

Naturvernforbundet har med loven i hånd fått opplysninger om bromerte flammehemmere,

og har dermed fått satt en stopper for uønskede utslipp i blant annet Akerselva. Dessuten har loven bidratt til at oljeindustriens utslipp bedre har blitt kartlagt, noe Naturvernforbundet hevder ville vært umulig uten miljøinformasjonsloven.²⁵

Miljøinformasjonsdirektivet Art. 9 definerer miljøopplysninger slik:

«Alle opplysninger som er tilgjengelige i skriftlig form, i bilde- eller lydform eller fra database, om tilstanden når det gjelder vann, luft, jordbunn, dyre- og planteliv, landområder og naturområder, og om virksomhet (herunder virksomhet som er årsak til ulemper som for eksempel støy) eller tiltak som er eller kan være til skade for disse, og virksomhet eller tiltak til vern av dem, herunder forvaltningstiltak og programmer for miljøforvaltning.»

Dette kan spaltes opp i formelle og materielle kriterier.

Begrepet miljøinformasjon er meget vidt, da det er snakk om "alle opplysninger osv."

Kriteriene er formulert meget presise, og gir ikke rom for stor tolkningstvil. Man kan alltid forsøke å definere hvert enkelt ord som "skade" etc., men direktivet byr ikke på store utfordringer når det kommer til tolkning.

En forskjell i lovgivningsteknikken mellom norsk og internasjonal rett er at den norske lovgivertradisjon er å gi generelle lover.

Dette har sine legitime grunner - på samme måte som internasjonal lovgivning gjerne fremstår litt mer presis, uten at dette selvfølgelig fjerner alle tolkningstvil.

I Miljødepartementets budsjettproposisjon (2001) gjøres det rede for vår overordnede miljøpolitikk, og hovedtrekkene er som følger:

«Regjeringen vil at Norge skal være et foregangsland i miljøvernpolitikken. (.....) Å sikre kulturminner, tilrettelegge for et aktivt friluftsliv, rovdyrpolitikken og redusere lokal luftforurensning og støy vil stå sentralt i det nasjonale arbeidet. (.....) Nærhet til natur og kulturminner gir bedre forståelse for miljøutfordringene og kan skape et godt grunnlag for miljøvennlige holdninger.»

Om begrepet "kultur" står følgende:

"Kulturminner omfatter alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder f.eks. lokaliteter det knytter seg historiske hendelser eller tradisjoner til; kultplasser, rydningsrøyser, gravhauger, boplasser, forsvarsverk, bygninger, mv."

²⁵ www.miljojuss.no/lovverket/.../bakgrunn-article27467-27768

Her også kan man gå inn i hvert enkelt ord å si noe om dette. Det er imidlertid verken vanlig eller hensiktsmessig når det er snakk om slike uttalelser. Det er positivt at miljøutfordringene nevnes, da nettopp lovgivningens overordnede målsetting er å komme disse til livs.

Informasjon er et viktig redskap i forbindelse med denne prosessen.

Et behov som utvalget ivaretok var å klarlegge nærmere hva allmenheten burde få opplysninger om. Prosessen kort forklart, så er utvalget bindeleddet mellom Århuskonvensjonen, Miljøinformasjonsdirektivet på den ene siden og miljøinformasjonsloven på den andre.

Den overordnede funksjon ved å frembringe en slik definisjon, var å sette en ytre grense for hva miljøinformasjonsloven skulle omfavne.

Av betydning for denne definisjonen ble både Grunnloven og de internasjonale rettskilder ivaretatt.

Utvalget vektla en langt kortere definisjon enn den som fremgår av det internasjonale lovgrunnlag - men som allikevel var minst like dekkende.

Utenfor miljøinformasjonsloven faller forhold knyttet til det indre miljø og det sosiale miljø. Grensene her kan imidlertid være uklare - en vei å gå er å definere hva de to sistnevnte uttrykk innebærer, dette vil imidlertid falle utenfor oppgaven.

Utvalget har også en intensjon bak behovet for miljøinformasjon. Summen av dette er å kunne få innsikt i mulig skadelige prosesser, slik at man kan motvirke disse ved å ta tak i utfordringer knyttet til miljøutslipp, etc. Her er det ikke bare snakk om begrensning i miljøskade, men også unngåelsen av den. Dermed så tjener miljøinformasjonsloven som en forlenget arm innen det å ivareta miljøet.

Dermed så kan allmenheten gjennom opplysninger om miljøskadelige tiltak bedre forutberegne miljøets rettsstilling, og det skadepotensialet som tiltaket kan medføre. Dermed ville man ikke kunne forutsett følgene.

Igjen vil man da kunne foreta tiltak for å motvirke uønsket påvirkning på miljøet.

Hva slags tiltak det er snakk om, og hvor langt denne påvirkningsplikten rekker er det ikke uten videre noen klar ramme for.

Tatt i betraktning lovens ordlyd, så legges det til grunn at det er snakk om enhver lovlig

virksomhet for å få bedriften til å unnlate å sette i verk tiltak som kan skade miljøet.

Brev, leserinnlegg, demonstrasjoner og diplomati antas å falle inn under dette.

En forutsetning er riktignok at tiltaket er av slik art at det skader, eller kan skade, miljøet.

Dermed gis man gjennom miljøinformasjonsloven et grunnlag for å forsøke å motvirke miljøskadelig virksomhet.

Dermed er miljøinformasjonsloven spesiell i sitt slag, fordi den inviterer allmenheten til å involvere seg i selskapsrelaterte anliggender.

Om et selskaps virksomhet er av slik grad at det kan skade miljøet er i utgangspunktet et internt selskapsanliggende, så lenge man holder seg innenfor for eksempel forurensingsloven. Dermed så åpner miljøinformasjonsloven for en enda nærmere tilnærming, nemlig der det kan være snakk om skader – åpenbare eller potensielle – på miljøet.

Dermed så er miljøinformasjonsloven en moderne lov som sikter å motvirke problematikken rundt at det som foregår i et selskap holdes skjult for allmenheten. Nå er det selvfølgelig ingen automatikk i at et selskap som ønsker å holde noe skjult driver med noe ulovlig. Det er derfor tatt høyde for at selskapet i en viss utstrekning kan unnlate å utgi miljøinformasjon, som vi har sett. Nå er det riktignok ikke enhver informasjon som kan holdes tilbake i medhold av taushetsplikten, men allikevel så er unntak begrunnet i taushetsplikt relativt vid etter miljøinformasjonsloven.

Når man opererer med en mulighet til å holde visse opplysninger skjult for offentligheten så er det snakk om to motstridende hensyn.

På den ene siden har vi hensynet til miljøet og ivaretagelsen av det. For det andre så har vi hensynet til selskapet og bedriftshemmeligheter. Dersom visse opplysninger om selskapets drift blir kjent offentlig så vil det kunne skade selskapet dersom konkurrenter får tak i visse opplysninger. Disse går lovgiver et skritt i riktig retning for å beskytte.

Unntaksbestemmelsen om at visse opplysninger må man ut med, kan skade bedriften. Nå er det slik at bedriften naturligvis ikke er pålagt å utgi mer informasjon enn det som er strengt nødvendig.

Spesielt i de tilfeller hvor miljøinformasjonen har kontaktflate mot mer eller mindre sensitive opplysninger så er det naturlig at bedriften vil gå nøye til verks når det kommer til å redigere miljøinformasjonen, slik at visse ting holdes skjult. Dette må anses som legitimt, med mindre

de i sin helhet forsøker å endre miljøopplysninger slik at de blir villedende-

Når man først har adgang til å få utlevert miljøinformasjon så vil man gjerne at den skal være så dekkende som mulig.

En annen måte opplysninger kan være mangelfulle på er dersom de er redigert slik at den relevante miljøinformasjon er tatt ut av sin sammenheng.

Da vil ikke den forpliktete være i stand til å oppfatte hva som ligger i informasjonen. Dette vil klart utgjøre et brudd på plikten til å utlevere miljøinformasjon.

4.2 Kostnadsfri miljøinformasjon

En annen betydelighet er at den som søker om å få utlevert miljøinformasjon ikke skal betale for den.

Denne bestemmelsen har to funksjoner.

For det første vil det være uheldig dersom en bedrift kan forlange betaling for å utlevere informasjon, dersom det er snakk om en enkeltperson, gruppe av enkeltpersoner eller frivillige organisasjoner. Det er naturlig å hevde at mange ville kviet seg for å søke om å få utlevert miljøinformasjon da det ville kostet penger.

For det andre så er det ikke slik at bedriften kan gjøre utlevering av miljøinformasjon til et levebrød. Dette ville kunne blitt grunnlag for spekuleringer fra selskapets side bare for å tjene penger på å utlevere miljøinformasjon.

Dersom den som søker om å få miljøinformasjon ikke har anledning til å forstå hva det går ut på, så vil hensikten med å kreve miljøinformasjon utlagt bli borte. Derfor sier loven at vedkommende skal få informasjonen på en slik måte at hun eller han forstår den.

Dette kan by på enkelte utfordringer både rettslig og faktisk.

Noen tiltak – som for eksempel kjemiske prosesser – kan være så kompliserte at det blir vanskelig for lekfolk å orientere seg i skriftlig informasjon. Derfor krever loven at denne blir gjort tilgjengelig på en forsåtelig måte.

Her er det på den annen side også visse grenser. Bedriften kan måtte få mye ekstraarbeid med å forklare, og eventuelt tilpasse informasjonen slik at man skjønner hva den innebærer. Det er ikke forutsatt fra lovgivers side at bedriften skal ha urimelig mengde merarbeid for å informere allmenheten om miljøinformasjonens innhold.

Nå vil det trolig være relativt sjelden at det er snakk om såpass avanserte prosesser at man ikke vil ha noen sjanse til å forstå hva det dreier seg om. Visse bransjespesifikke faguttrykk

kan man alltid finne på internett eller i enkelte oppslagsbøker. Disse vil jo kunne avhjelpe mye.

4.3 Unntak ved "reelt" og "saklig" behov

For det første så må det altså være en reel årsak som gjør at man ønsker å holde informasjonen ukjent. Dette vil som regel være at man av forretningsstrategiske årsaker ikke ønsker å gi innsyn. Bestemmelsen tolkes dithen at der for det første må foreligge en bestemt årsak før man eventuelt kan nekte utlevering av miljøinformasjon. Dette faller seg naturlig, da loven ville ha virket mot sin hensikt dersom man ikke hadde noe form for rettslige hindre for å påberope seg hemmelighold.

Det kan også tenkes andre grunner til at man ønsker å holde i informasjonen hemmelig. Det kan være snakk om eksperimenter fra det militæres side, eller andre omstendigheter som gjør at man av sikkerhetsmessige årsaker ikke ønsker at allmennheten skal ha innsyn i hva som foregår.

Selv om man i visse tilfeller kan hemmeligholde miljøinformasjon, så følger det allikevel av miljøinformasjonsloven § 12 at opplysninger om helseskadelig aktivitet alltid skal opplyses. I tillegg kan det ikke hemmeligholdes dersom tiltaket kan forårsake alvorlig miljøskade, som redegjort for under punkt 4.7.

Det er altså ingen grunn til å la bedriften profittere på å hemmeligholde informasjon som kan være skadelig.

Begrepet "skadelig" må tolkes dithen at det kan få konsekvenser av mer eller mindre uopprettelig art. Det er noe tvilsomt om den gjelder hogging av skog langt utover anbefalt hogstkvantum.

Lovens ordlyd rammer helt klart de tilfeller hvor kjemikalier kan forårsake skade. Ved tvilstilfeller vil også kjemikaliets art, herunder skadepotensiale, kunne bidra til avklaring. Dersom det er et mildere kjemikalie som ikke vil føre til uopprettelig skade, så må det legges

til grunn at det ikke omfattes av unntakene i miljøinformasjonsloven § 12.

Dersom inngrepet er ulovlig er det klart at det skal opplyses om det. Her kommer naturligvis eventuelt straffeansvar inn i bilde, men det skal det ikke gås nærmere inn på her.

Uavhengig av straffespørsmål, så vil uansett miljøinformasjonsloven ha selvstendig virkning. Da får man bare ta med på kjøpet, at dersom utslippet er ulovlig så kan man ikke bli møtt med hemmelighold.

Miljøinformasjonsloven gir ikke selv plikter om begrensning av tiltak, det faller inn under forurensningsloven.

5 Avslutning

Med miljøinformasjonsloven har man fått muligheter til å forlange miljøinformasjon i de tilfeller hvor enten det offentlige eller en bedrift setter i gang tiltak som kan være skadelige for miljøet. Selv om vi gjennom offentlighetsloven også kan kreve miljøinformasjon, så favner miljøinformasjonsloven langt bredere. Offentlighetsloven angår jo kun tiltak fra myndighetene sin side og ikke private.

Som vi har sett så ivaretar miljøinformasjonen den internasjonale bakgrunnsrett om miljøinformasjon, samt Grunnloven § 110c.

Miljøinformasjonsloven går langt i å ivareta behovet for miljøinformasjon, og det skal meget til før man kan nekte å oppgi informasjon om tiltak som kan være miljøskadelige.

Det følger også av en tolkning at selv om informasjon kan hemmeligholdes, så må det skilles ut, slik at informasjon som ikke trenger å holde hemmelig kan utleveres allikevel.

Debatten om ivaretagelsen av Århuskonvensjonen art. 9 viser at lovgiver har en utfordring når det gjelder kostnadsfri miljøinformasjon. Dersom man ikke får utlevert miljøinformasjon, eventuelt får avslag i miljøklagenemda så er eneste vei å gå igjennom rettsapparatet. Dette kan som kjent bli en kostnadsfull affære.

Miljøinformasjonsloven fremstår som enkel å praktisere retts teknisk sett. Få bestemmelser kan resultere i vanskelige tolknings spørsmål, og loven er som hovedregel ryddig og klar.

Dette er en fordel dersom en privatperson ønsker miljøinformasjon. Det virker som om lovgiver har tatt hensyn til dette ved utarbeidelsen av loven.

Derfor så kan man skaffe seg miljøinformasjon på en bedre måte enn gjennom offentlighetsloven

Avslag må inneholde begrunnelse og opplysninger om retten til å klage.

Gjennom dette lovkravet får den berettigede mulighet til å mer effektivt forutberegne sin rettsstilling, ved at det direkte opplyses om klageadgang. Det legges til grunn at dette er formålet med loven.

Håndhevelse av loven skjer gjennom både miljøklagenemda og domstolene. Valget er fritt om man vil gå gjennom miljøklagenemda før man går til domstolene, men det mest praktiske er naturlig is å klage inn bedriften/ organ et til miljøklagenemda først.

At allmenheten skal ha bred tilgang til informasjon og innsikt i offentlige beslutningsprosesser regnes som en naturlig del av et demokrati. I Norge er det bred politisk enighet rundt dette. Dette har i praksis kommet til uttrykk gjennom det arbeidet som den lovgivende makt har utført, representert av politikerne på Stortinget.

Med tanke på dagens fokus rundt problemstillinger knyttet til miljø, må miljøinformasjonsloven sies å være en sentral lov.

Formålet med loven må på bakgrunn av retts- og nemdspraksis sies å være godt i varetatt. Miljøinformasjonen innehar utvilsomt en viss preventiv effekt. Sanksjonsstrukturen i miljøinformasjonsloven bidrar til at de bedrifter som er pliktig til å utlevere miljøinformasjon ilegges sanksjoner dersom disse brytes. Dermed så vil man som bedrift få et uønsket tap dersom man unngår å gi opplysninger i henhold til loven.

Dermed må sanksjonsadgangen etter miljøinformasjonsloven sies å være vellykket, da formålet med å drive en bedrift i det vesentlige er å tjene penger. Dermed vil man strekke seg langt i å unngå "unødvendige" betalinger av f.eks. bøter. Innsyn i miljøinformasjon etter lovens definisjon er meget vid, materielt sett. Dersom den som er berettiget til å gi miljøinformasjon ikke kan svare, så plikter vedkommende å foreta undersøkelser, slik at han kan besvare forespørselen.

Det er noe uklart hvor langt denne betingede undersøkelsesplikt går - men reelle hensyn tilsier at man må operere med en grense, slik at den forpliktete ikke pålegges en urimelig

undersøkelsesplikt, ved at han for eksempel må foreta langvarige, kompliserte og ikke minst kostbare undersøkelser.

Et annet moment ved loven er at den ikke slutter å virke om deler av tilvirkningsprosessen foregår utenfor Norge, jf. mlinfl § 16 (2). En tolkning av dette tilsier at opplysninger dermed kan utledes også fra produksjonsprosess i andre land.

Det er åpenbart at miljøinformasjonsloven har bidratt til mer åpenhet og bevissthet i forbindelse med beslutningsprosesser knyttet til risikotiltak. Som alminnelig lov gir den som nevnt mange muligheter til å få innsikt, samt mulighet til å påvirke.

På bakgrunn av informasjonen man mottar, vil man kunne sette i verk ulike tiltak for å ivareta miljøet. Sammen med forurensningslovgivningen, så er miljøinformasjonsloven sentral når deg gjelder ivaretagelsen av loven.

Utover alminnelig lovgivning som bindende, ligger det også et preventivt moment bare det at loven eksisterer. Dette kommer til nytte typisk på mindre bedrifter, som ikke er underlagt press fra media i slik grad som landets største (Statoil, etc.) Ved kunnskap om at det i kraft av miljøinformasjonsloven effektivt kan innhentes opplysninger, blir det ikke så fristende å handle uklokt på bekostning miljøinformasjon.

5.1 Grunnlag for å avvise krav om miljøinformasjon - fortsettelse

Det følger av mlinfl. § 16 (3) at bedriften kan avvise krav om utlevering av miljøinformasjon dersom det er «for generelt formulert eller ikke gir tilstrekkelig grunnlag for å kunne identifisere hva kravet gjelder».

Disse to setningene overlapper hverandre, med det overordnede formål å hindre rett til å kreve miljøinformasjon dersom det er vanskelig å slutte noe mer eller mindre presist om hva kravet gjelder.

Miljøinformasjonsloven § 17 oppstiller på den andre side unntak fra retten til å utlevere miljøinformasjon. Bestemmelsen fremstår som et knippe med rettigheter som bedriften kan påberope seg for å unngå å måtte utlevere miljøinformasjon. Av de sakene Miljøklagenemnda har hatt til behandling så knytter mesteparten av sakene seg til at en bedrift har påberopt seg lovens § 17 for å unngå å måtte utlevere miljøinformasjon, mens den som har bedt om miljøinformasjon bestrider realiteten av at de respektive vilkår i unntaksbestemmelsen er oppfylt.

Lovgivers begrunnelse for å operere med en unntaksregel fremgår av lovforarbeidene²⁶
Av det begrensede antall høyesterettsdommer angående bruk av miljøinformasjonsloven så
angår Rt. 2010 s. 385 direkte spørsmålet om utlevering av miljøinformasjon.

I domssammendraget fremgår det at saken gjaldt utlevering av miljøinformasjon etter mlinfl.
§ 16. Her kom Høyesterett frem til at opplysninger om skog ikke kunne unndras
opplysningsplikten som forretningshemmelighet. Denne saken begynte i
Miljøinformasjonsklagenemda, og er referert under nemdas praksis. Den endte altså opp i
Høyesterett

Da dette er den første dommen i forbindelse med anvendelse av miljøinformasjonsloven, vil
den ha presedensvirkning overfor lignende saker, riktignok forutsatt at det gjelder hvor langt
plikten gjelder, med begrunnelse om at det er snakk om forretningshemmeligheter.

Det antas at dette er veldig praktisk, da man i dagens konkurransesamfunn ikke ønsker at
utenforstående kan få innsyn i interne prosesser, enten tekniske eller beslutningsmessige.
Som vi skal se, så går lovgiver langt i å ivareta retten til å få utlevert miljøinformasjon, da det
er visse opplysninger man ikke kan nekte å utlevere, jf. mlinfl. § 17 (2). Bestemmelsen viser
til at opplysninger etter miljøinformasjonsloven § 12 alltid skal utleveres.

Twisten i Rt. 2010 s. 385 gjaldt om det forelå plikt til å dele ut arealkart over en bestemt
hogstklasse (V) samt oversikt over en bestand av over 120 år gammel skog.

Naturvernforbundet i Oslo- og Akershus (NOA) ba om utlevering av relativt detaljerte
oversikter over hvor de ulike hogstklasser, samt areal med gammel skog befant seg.
Løvenskiold-Wækerø mente at begjæringen lå langt utenfor det de var pliktig å ut med av
informasjon, jfr. miljøinformasjonsloven. Dermed var saken en ren tolkningssak som angikk
om kriteriene i miljøinformasjonsloven var oppfylt eller ei. Hovedbegrunnelsen for å nekte
innsyn overfor NOA var at deler av opplysningene var bedriftshemmeligheter etter
miljøinformasjonsloven, og at man derfor ikke ønsket at denne skulle spres.

Skogeierselskapet la til grunn at det ikke var miljøinformasjon, men opplysninger av
skogfaglig art utenfor miljøinformasjonslovens virkeområde, for å unngå at opplysningene
kunne kalles for miljøinformasjon - som ville unnta den fra plikten

²⁶ Ot.prp.nr.116 (2001-2002)

Det prinsipale utsagn fra skogeier var at forespørselen lå utenfor det som faller inn under loven, subsidiært at opplysningene er unntatt grunnet forretningsforhold.

Forarbeidene til skogbruksloven spilte også inn i det foreliggende tilfellet. Flertallet kom frem til at plikten ikke knyttet seg til "planlagt aktivitet" i skogen etter miljøinformasjonsloven. Høyesterett forkastet anken, og kravet om innsyn førte ikke frem.

Det er naturlig å tenke i retning av at bedrifter som planlegger tiltak, som forutsatt i oppgaven, vil bli mer møysommelige i sine beslutninger dersom de til enhver tid vet at det finnes muligheter for at ganske mange med loven i hånd kan hente ut miljøinformasjon. I rettspraksis knyttet til unntak fra opplysninger blir det bare spekulasjoner om bedrifter bevisst har påberopt seg en mer eller mindre substansiell § 16, for å forsøke å unngå at "uvedkommende" kan hente ut informasjon.

5.2 Kritikk av loven

Norsk Journalistlag har stilt seg kritiske til tilgjengeligheten av miljøinformasjonsloven. De hevder at det er få som kjenner den og at enda færre bruker den. Norsk Journalistlag hevder at departementet må foreta seg noe.

Norsk Redaktørforening, Mediebedriftene, Norsk Journalistlag og Norsk Presseforbund har i en høringsuttalelse uttrykt bekymring om Norges etterlevelse av Århuskonvensjonen.

Foreningene mener at det bør komme "tydeligere frem" hvordan loven håndterer Århuskonvensjonens krav.

Spesielt kritiske er de til Art. 9 i Århuskonvensjonen som sier at det skal være kostnadsfritt eller lite kostnader forbundet med å få utlevert miljøinformasjon. Dersom man ikke får medhold i miljøklagenemda, så må man gå til sivil domstolsbehandling, noe som vil kunne bli en kostbar affære - og dersom det ender opp i Høyesterett kan det fort bli sekscifrede beløp. I høringsnotatet vises det til saken som tidligere er referert om Løvenskiold-Vækerø. Denne endte i Høyesterett, og ble relativt kostbar for innklagende part.

Miljødepartementet lovde dessuten å utarbeide en veileder, slik at interesserte parter enklere kan forstå innholdet av og rekkevidden av miljøinformasjonsloven. Dette har enda ikke skjedd, jf. høringsnotatet.

Dermed ligger miljødepartementet etter, og det anbefales at dette skjer så fort som mulig.

Det etterlyses en veileder som tilsvarende den som i sin tid ble gitt for offentlighetsloven. Uttalelser etterlyser spesielt en forklaring til hva som regnes som miljøinformasjon, da dette ikke er lett å slutte umiddelbart fra lovteksten.

Tilgjengelighet er helt klart en avgjørende faktor for en såpass sentral lov som miljøinformasjonsloven. Allikevel så er det også et samfunnsøkonomisk spørsmål involvert som angår om man bør forplikte samfunnet til å koste sivile rettsaker knyttet til domstolsbehandling om utlevering av miljøinformasjon.

Det antas at en slik ordning ville senke terskelen ytterligere for at private går til søksmål om miljøinformasjon.

Videre nevnes artikkel 9 i Århuskonvensjonen om overprøving. Denne skal være av et "upartisk" organ, som i vårt tilfelle er Sivilombudsmannen.

Som kjent kan ikke Sivilombudsmannen gi et bindende vedtak, og dette er det avgjørende moment. Selv om det erfaringsmessig er slik at man etterkommer Sivilombudsmannens uttalelser og praksis, så er det ikke noe lovgrunnlag som tilsier at man er nødt til å gjøre det.

18. November 2010 gav Sivilombudsmannen en uttalelse om miljøinformasjon etter miljøinformasjonsloven.

Gjenstand for innsyn var en aksjekjøpsavtale med vedlegg. En journalist klagde på at Nærings- og handelsdepartementet nektet innsyn i delen av aksjekjøpsavtalen med begrunnelse at opplysningene var hemmelige.

Det ble vist til at avtalen var privatrettslig og mellom kjøper og selger, og at avtalen inneholdt tekniske spesifikasjoner som man ikke ønsket skulle utleveres, grunnet "konkurransmessig betydning".

Journalisten viste til offentlighetsloven, men det ble henvist til bestemmelsene i miljøinformasjonsloven.

En annen del av dokumentet ble det gitt innsyn i da det var generelt utstyr som ble brukt innen bergverksindustrien, og som det derfor ikke ville være rimelig å skjerme med hensyn til forretningshemmeligheter.

Her tok ikke Sivilombudsmannen noe standpunkt, men foreslo at departementet så nærmere på innholdet av bestemmelsen og hvilke praksis de ønsket å ha.

Dermed fremstår det klart at selv om retten til å motta miljøinformasjon er meget vid, så vil den i unntakstilfeller kunne begrenses i de tilfeller hvor enkeltstående informasjon beskyttes med hensyn til miljøet.

Både med tanke på miljøklagenemdas praksis og uttalelsen fra Sivilombudsmannen ser man at det er akseptabelt å holde tilbake informasjon av hensyn til hemmelighold, men at man må ha en "reell og saklig grunn" for dette - og etter de avgjørelser og uttalelser vi har sett på, så må man kunne si at dette utføres godt i praksis.

I den neste av to tilgjengelige uttalelser fra Sivilombudsmannen var det Finansdepartementet som nektet Samarbeidsrådet for Biologisk Mangfold og Norsk Presseforbund innsyn i et internt notat - «Gjennomgang av miljøskadelige subsidier på utgiftssiden».

Begrunnelsen som ble gitt for avslag var at materialet inneholdt "budsjettspørsmål".

Sivilombudsmannen henvendte seg til Finansdepartementet av eget tiltak, men la til grunn at begrunnelsen var tilstrekkelig. Dermed lot de saken bero med den forklaring som ble gitt. Ombudsmannen pekte likevel på betydningen av miljøinformasjonsloven § 1 når det skal gis innsyn i miljøinformasjon, eller opplysninger som inneholder miljøinformasjon.

5.3 Konklusjon

Denne oppgaven har tatt for seg miljøinformasjonsloven med utgangspunkt i en tredelt problemstilling.

I hvilken grad kommer miljøinformasjonsloven til anvendelse på bedrifter, og hvilke opplysninger kan forlanges og hvordan er bedrifter forpliktet til å utlevere miljøinformasjon?

Det kom frem at begrepet «virksomhet» er meget vidt, og omfatter mer enn bedriftsbegrepet. Det sentrale er at det er snakk om «organisert virksomhet», og det kan jo omfatte så mangt, helt ned til de private, mer eller mindre planlagte aktiviteter. Dette til tross, så senker ikke det søkerens rettigheter når det angår å få utlevert miljøinformasjon, med mindre det er snakk om forretningshemmeligheter. Når det er snakk om forretningshemmeligheter så er det allikevel unntak i form av at bedriften kan nekte å utlevere opplysninger som røper noe om forretningshemmeligheter.

I visse tilfeller finnes det unntak fra dette, dersom det er snakk om helseskadelige miljøtiltak, eller hvor det er snakk om ulovlig aktivitet. Da er ikke lengre forretningshemmeligheter en beskyttelsesverdig forutsetning for å få utlevert miljøinformasjon.

Når det gjelder å utlevere miljøinformasjon, så opererer ikke miljøinformasjonsloven med noen formkrav. Enten det er snakk om tabeller, grafiske fremstillinger eller datafiler, så er det

allikevel snakk om miljøinformasjon som skal utleveres etter loven.

Dersom det allikevel er snakk om allment kjente opplysninger, som kart, avisartikler etc., så faller det ikke inn under begrepet miljøinformasjon.

Hvilke opplysninger som kan forlanges, fremgår av miljøinformasjonsloven § 2.

Det er dermed snakk om opplysninger som angår miljøet, eller påvirkning av dette – i videste forstand.

Produkter og egenskaper inngår også, i form av at de kan påvirke miljøet negativt.

«Kan» er et sentralt aspekt, da det ikke er noe krav om at det direkte må være skadelig for miljøet. Dette ivaretar at man som oftest ikke vet dette på forhånd, og at det først etter at tiltaket er satt i kraft at man ser de faktiske konsekvensene av det.

På denne måten så ivaretar miljøinformasjonsloven den enkeltes mulighet til å kunne påvirke tiltak som kan skade miljøet.

Hva disse tiltakene går ut på fremgår ikke av loven selv. Loven tjener mer som et springbrett for at den enkelte person, eller organisasjon kan sette i kraft tiltak for å forhindre unødvendig miljøskade.

Når det gjelder praksis har vi mange avgjørelser fra Miljøklagenemda som direkte angår rettsanvendelsen av miljøinformasjonsloven.

6 Litteraturliste

Bernt, Jan Fridjof – Jussens Venner 2009 s. 265 – s. 26

Bugge, Hans Chr. Lov og Rett 2005 s. 492 – s. 26

Eckhoff, Torstein – Rettskildelære 5. utg. – s. 4